

DcH Kreds 4

Sporlægning - B,A og E spor

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	2
1.0 Indledning	3
1.1 Regler.....	3
1.2 Arealer/underlag.....	3
1.3 Vejr	4
1.4 Roller	5
1.4.1 Kontakt til landmænd	5
1.4.2 Sporkoordinator/-ansvarlig	5
1.4.3 Sporlægger	5
2.0 Planlægning / Dagen før.....	5
2.1 Rollefordeling og aftaler.....	5
2.2 Arealer (besigtigelse og opmåling).....	6
2.3 Tidsplan og logistik.....	6
2.4 Opsætning af markeringer.....	7
2.4.1 Start markeringer.....	7
2.4.2 Sigte markeringer	8
2.5 Pakning af genstande, papir og pen	9
3.0 Konkurrencedagen	9
3.1 Klargøring og aftaler.....	9
3.2 Lægning af spor.....	10
3.2.1 Udarbejdelse af knæk og spids.....	11
3.2.2 Knæk og spidser	12
3.3 Aftaler med dommer.....	12
3.4 Adfærd under arbejdet	12
3.5 Reservespor og ændringer.....	13
3.6 Oprydning på arealer.....	13
4.0 Skitser/skemaer.....	13
4.1 Oversigt spor informationer.....	13
4.2 Oversigt spor tider.....	14
4.3 Oversigt skridt og meter	14
4.5 Sporskitser B og A.....	15
4.6 Sporskitser E.....	15
5.0 Gode råd	16

1.0 Indledning

Som sporlægger er man ansvarlig for, at lægge sporet så en uddannet hund har en reel mulighed for at udarbejde det. Tænk på, at hundeførere har lagt mange timer i arbejdet, og betaler for at deltage i konkurrencen.

At lægge spor til konkurrence eller i forbindelse med træning af hund er to helt forskellige ting. Sporlægger skal ikke fokusere på hundens arbejde, men på om hundefører er i sporet.

Jo bedre forberedelse jo større sikkerhed hos sporlæggeren - hvilket kan medvirke til en god oplevelse for alle parter.

I det følgende behandles de mange emner, der skal tages højde for i sporlæggerens arbejde.

1.1 Regler

Benyt det til enhver tid gældende konkurrenceprogram og tilsvarende vejledende retningslinjer. En del er samlet i dette hæfte, som skal opdateres hvis der er ændringer.

1.2 Arealer/underlag

Arealet skal være ensartet i pågældende klasse. Sørg for der er godt med plads til reservespor – og lad være at "pakke" sporene, det øger risikoen for fejl, og dermed kasserede spor.

Arealer kan være græs, landbrugsareal eller naturområder. Vigtigt at det er egnet til sporarbejde. F.eks. er meget højt korn og græs, tørre, lerede marker eller våde områder ikke egnede.

Der bør også tages højde for evt. uens underlag på samme mark.

Nedenfor eksempler på egnede arealer.

GRÆS

KORN

HEDE

1.3 Vejr

Vejret i perioden omkring konkurrencen vil påvirke underlaget – eks. vådt eller tørt.

Vejret på dagen vil påvirke hundens muligheder for at løse opgaven (varme, regn, vind).

Det, der kan påvirke sporlæggerens arbejde er sigtbarheden – eks. dis og tåge. Principielt bør man kun gennemføre sporlægning, når man er sikker på at kunne løse opgaven iht fairnes og regler. Det kan derfor betyde, at tidsplanen ændres – og i aller værste fald, at spordelen ikke kan gennemføres.

Man kan ikke holde for, at hunde og førere på dagen "rammes" af forskelligt vejr.

1.4 Roller

1.4.1 Kontakt til landmænd

Klubbens repræsentant

- Sikre en god relation
- Sikre forståelse for baggrund og "regler" for areal
- Sikre kommunikation omkring arealer (benyttelse, datoer og evt. ændringer)

1.4.2 Spor Koordinator/-ansvarlig

Klubbens repræsentant

Klasselederens hjælper

Tovholder for sporelæggere

- Sikre tidsplan holdes
- Information hvis uforudsete hændelser

1.4.3 Sporlægger

Klubbens repræsentant

Klasseleders/sporkoordinatorers hjælper

Dommerens "anker"

Hundeførerens "lod"

- Sporlægning iht regler og aftale m teamet
- Sikre H og F en fair opgave
- Koncentration på opgaven
- Vær forandringsparat, afvig fra skridt hvis forhold kræver det
- Hold tidsplan for lægning af spor
- Sikre god dialog med dommer (væsentlige oplysninger, afvigelser etc.)
- Tag ikke kontakt til hf FØR sporet
- Modtag kun evt. "tak" fra hf EFTER sporet
- Hold overblik ift tidsplan
- Vær tilgængelig for sporkoordinator og klasseleder (mobil lydløs)
- Aftal diskret kommunikation m/dommer (forstyr mindst muligt)
- Aftal kommunikationsMÅDE m/dommer (eks. signal hvis over G eller ude af spor)
- Vær ærlig (hvis fejl på spor, kassér det. Tvivl skal komme H og F til gode)

2.0 Planlægning / Dagen før

2.1 Rollefordeling og aftaler

Sporlæggerne aftaler, hvem der skal være ansvarlig/koordinator. Det sikres, at sporene udarbejdes på samme måde (skridt, knæk, genstande, længde etc.).

Det aftales hvordan man kommunikerer og får fat på hinanden på dagen, hvis det bliver nødvendigt.

2.2 Arealer (besigtigelse og opmåling)

Når aftale om arealer er på plads (nogle gange en fordel på skrift), er det nødvendigt både at besigtige marken og skridte af. Man noterer sig markens beskaffenhed (form, bakker, vandhuller, tørre områder, skel, mulige sigtepunkter etc.). Det giver en idé om den mest optimale måde at planlægge sporene på, samt nødvendigt antal sigtemarkeringer. NB: Fikspunkter kan findes i landskabet eller laves af 2 markeringer.

En god idé er at printe et luftfoto, som viser markens form. Her kan man evt. indtegne sporene ud fra opmåling og noter fra besigtigelsen. Man kan også optegne marken på et blankt ark, og markere det areal, der kan bruges til spor. Her kan indtegnes antal skridt på længde og bredde, samt andet relevant. På marker, der ikke er rektangulære, skal man være ekstra opmærksom. Det kan være nødvendigt, at dele marken op, og tælle skridt på flere steder.

Ofte vil man komme til at bruge samme mark igen (til anden konkurrence). Selvom man "kender" marken, så er der forskel på beskaffenhed afhængig af årstid – og det er en god ide at besigtige den uanset. Opmåling haves – men hvis sporlægger gerne vil skridte af alligevel, er den tid godt givet ud.

Det er her, det største planlægningsarbejde ligger. Opdeling af marken, og fordeling af/form på sporene afgøres i denne fase. Ubrugelige områder spottes, og hjælp i underlaget (såriller, sprøjtespor o.l.) konstateres. Marker, der er plane, giver god oversigt og derfor færre knækmarkeringer. Derfor skal arealer også vurderes ud fra forberedelsestid samt sporlæggerens muligheder set i forhold til kravene til sporlægning.

Der bør tages hensyn til, at sporlægning startes, så vinden bærer væk fra de spor, hundene HAR gået. Gælder især B og A spor. Da vejrudsigter sjældent er forudsigelige, er det vigtigt at man kan starte sporene, hvor det er mest hensigtsmæssigt på dagen (den ene eller den anden ende af marken).

Lav en oversigt over marken hvor alle sporene er indtegnet. Det er godt med et fælles billede af sporplanen, og man bevarer lettere overblikket.

2.3 Tidsplan og logistik

For at fastsætte starttid for lægning af første spor skal indregnes transporttid til sporareal, samt evt. gåtid hen til sporet.

Det er MEGET vigtigt at vurdere på sporenes form i forhold til nødvendig logistik og tidsforbrug. Hvis f.eks. man vælger at lave Z spor til B klassen, og skal hele vejen tilbage for at starte igen, så går der meget ekstra tid (og dommeren går mange ekstra skridt). Hvis man går første spor "ud" og det næste "hjem", og så fremdeles, kræver det at halvdelen af hundeførere står klar i modsatte side af marken. Samtidig vil disse spor være sværere at holde styr på ift knæk og mellemrum etc. Det er mere sikkert at lægge mange spor som omvendt U, og lade det sidste på dén mark være et Z - så alle ikke er ens....

Vær opmærksom på evt. pauser – se også pkt. 4.2, eksempel på tidsplan.

Det skal være aftalt, hvem der går hvilke spor – og hvem der tager sig af oprydning/indsamling af markeringer. Det kan ske delvis løbende (eller efterfølgende) af den "frie" sporlægger, eller af en hjælper, der ikke har lagt spor, men er informeret om opgaven.

2.4 Opsætning af markeringer

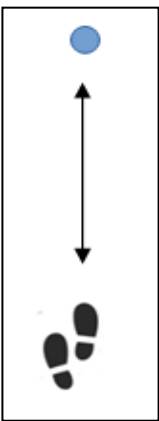
Opsætning skal ske senest dagen før konkurrencen. For ikke at afsætte fært, hvor hunden skal søge, går man ikke mellem startmarkeringerne.

Sigtmarkeringer skal placeres udenfor sporene, hvor minimum afstand er linens længde, så læg hellere noget til.

VIGTIGT: Der tages hensyn til underlaget, når starter opsættes. Hunden skal have fair arbejdsforhold (f.eks. placeres starten ikke i et område fyldt med hjulspor).

2.4.1 Start markeringer

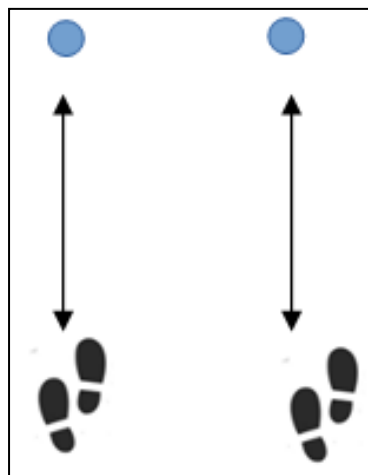
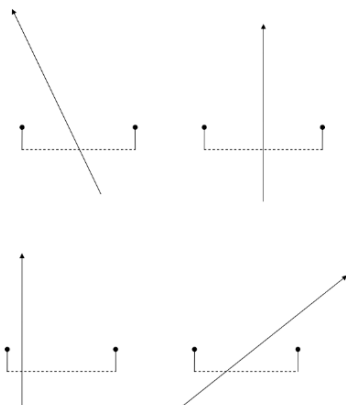
B klassen: Der sættes en markering, som på dagen MÅ flyttes op til 5 skridt ifm sporlægningen. Jordens hårdhed kan kræve en hammer, og så er der længe stilstand ved start markeringen. Overvej derfor at lade pinden stå!

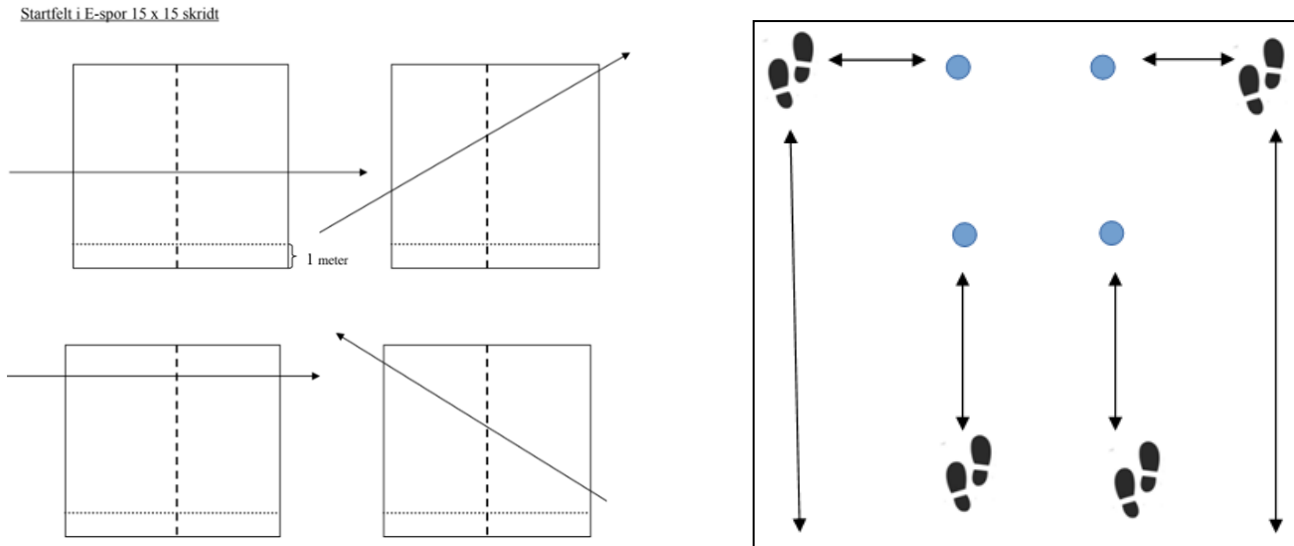
Gå i lige linie i sporretningen, sæt markering og gå tilbage igen. Skulle hunden være interesseret i fært fra opstilling, kunne det være generende, at stille pinden ind fra siden. Sporet lægges jo "oveni" evt. fært fra opsætning - og forvirrer dermed ikke.

A-klassen: Her sætter man op fra den tænkte grundlinje, så der kun gæses i området væk fra sporet. Nedenfor ses eksempler på starter, samt opstilling af de to pinde, der udgør startporten.

Startport i A-spor 10 skridt bred.

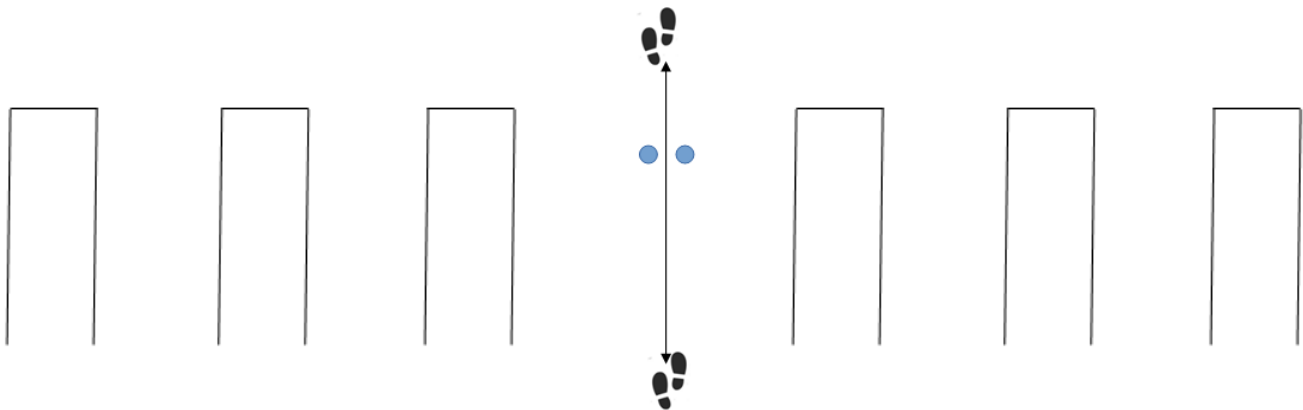

E-klassen: Her sætter man op fra den tænkte grundlinje, så der primært gæses i området væk fra sporet. Nedenfor ses eksempler på starter, samt opstilling af de 4 pinde, der udgør startfeltet.

2.4.2 Sigte markeringer

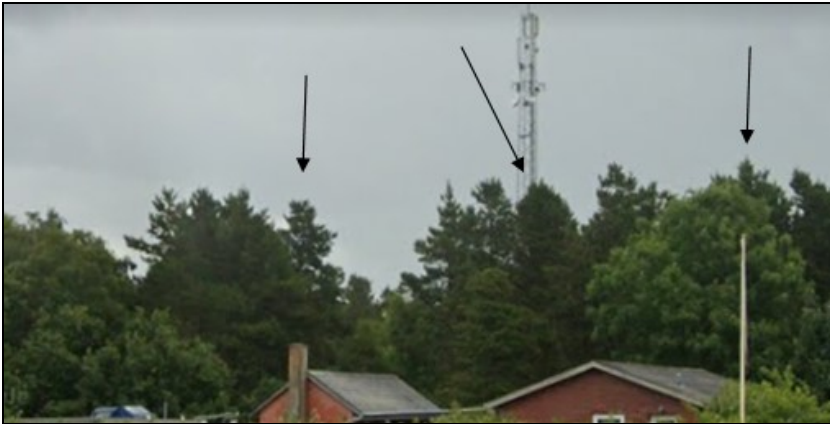
Pindene placeres igen udenfor området, hvor hunden skal arbejde. Man går ind og ud i lige linje, og sikrer afstand er iht retningslinjerne. Nedenfor knækmarkering til B spor:

Sigtemarkeringer er kun 100% sikre, hvis det er fikspunkter. Dvs to markeringer, der skal stå helt korrekt i forhold til hinanden. Hvis man bare flytter sig en halv meter, så står punkterne ikke korrekt, og man er "ude" af sporet. Det kan være to placerede pinde, hvor den bageste skjules af den foreste, - enten går man frem imod dem (så går man helt lige), eller man møder dem ud til siden (som på illustration med B spor). Når to "bliver til én" markering, kan man knække - enten der eller et bestemt antal skridt senere. Man kan kun være helt korrekt, når man er lige ud for.

Der findes også fikspunkter i naturen - MEN de står jo ikke struktureret, og sjældent hvor man har brug for dem. Skal man bare "træne" sporlægning, så er det fint - men skal der være plads til et bestemt antal spor, lykkes det sjældent. På E spor er det mere fleksibelt, og her kan man måske benytte det mere. Her et par eksempler:

2.5 Pakning af genstande, papir og pen

Genstande markeres med nr. (Sporets nr. + genstandens nr. på sporet. Eks. spor nr. 5 i A-klassen med 3 genstande; 5-1, 5-2 og 5-3). De pakkes til hvert spor, så det er nemt at håndtere, f.eks. samles de med en elastik. Husk ekstra genstande, hvis der kasseres flere spor, kan man vente med at indsamle de lagte, og dermed få afviklet sporene.

Hav rigeligt papir med til skitser (til dommer og sporlæggerens egne), og ekstra hvis det regner. Det samme gælder skriveredskaber - man kan tabe dem og de kan "strejke".

3.0 Konkurrencedagen

3.1 Klargøring og aftaler

Start dagen med at repetere planer og tjek for evt. ændrede omstændigheder.

Aftale omkring benyttelse af areal skal være kendt for sporlæggerne. Det er vigtigt at også hundeførere er informeret om forholdene ved arealet. Det kan være generelt under velkomst eller individuelt til pågældende klasse, herunder hvordan de må parkere, hvor de må opholde sig, hvordan de anvises til sporene osv.

3.2 Lægning af spor

I beklædning med gode lommer eller bæltetaske har man genstande liggende let tilgængelige. Man har sin "personlige" sporskitse og skriveredskab i hænderne. Alt, der kan tegnes ind på forhånd - sporets nr., sporets form, genstandes placering, evt. sigtemarkeringer o.l. gøres inden sporelægning.

Før man starter, gør man sig klart hvor sigtepunkter eller -markeringer befinder sig, tjekker man har de rigtige genstande med og at de er nemme at få fat i (i den rigtige rækkefølge). Lige inden "afgang" noterer man klokkeslæt.

Man skal gå almindeligt i et jævnt tempo, udarbejde knæk og vinkler som foreskrevet, lægge genstande under gang, og sikre genstande ligger (og bliver liggende) I SPORET. Det er vigtigt at lægge genstanden, så hunden har fair betingelser. Den bør f.eks. ikke lægges i et område med tidsler og hvis græs eller korn er langt, skal man sikre den ikke svæver på græs-/kornstrå og dermed kan falde ud af sporet.

Når man lægger sporet, bør man bevæge sig i forhold til "hele arealet" - så man sikrer at man går lige. Hvis man fokuserer for meget ned i underlaget, mister man hurtigt orienteringen og kan gå i den forkerte retning. Vær også opmærksom på, at en kornmark kan invitere til at følge såriller og hjulspor, så sporet ligger logisk i forhold til arealet. Det er f.eks. ikke hensigtsmæssigt at alle sider ligger på skrå, bare for at kunne bruge fikspunkter.

Under sporelægning påføres antal skridt samt kendetegn (græstotter, tørre pletter, ukrudt, sten osv.). Andet væsentlig info kan også noteres, f.eks. hvis man har brug for ekstra orientering, og må stå stille i længere tid for at være sikker, kan det noteres på skitsen og dommer kan informeres. Det er vigtigt at være forandringsparat - og kunne ændre "plan" hvis man møder noget uventet på sporet, man skal tage hensyn til. Hvis der er en større tør plet eller større vandpyt, så skal man knække før eller senere, så sporet kommer udenom det.

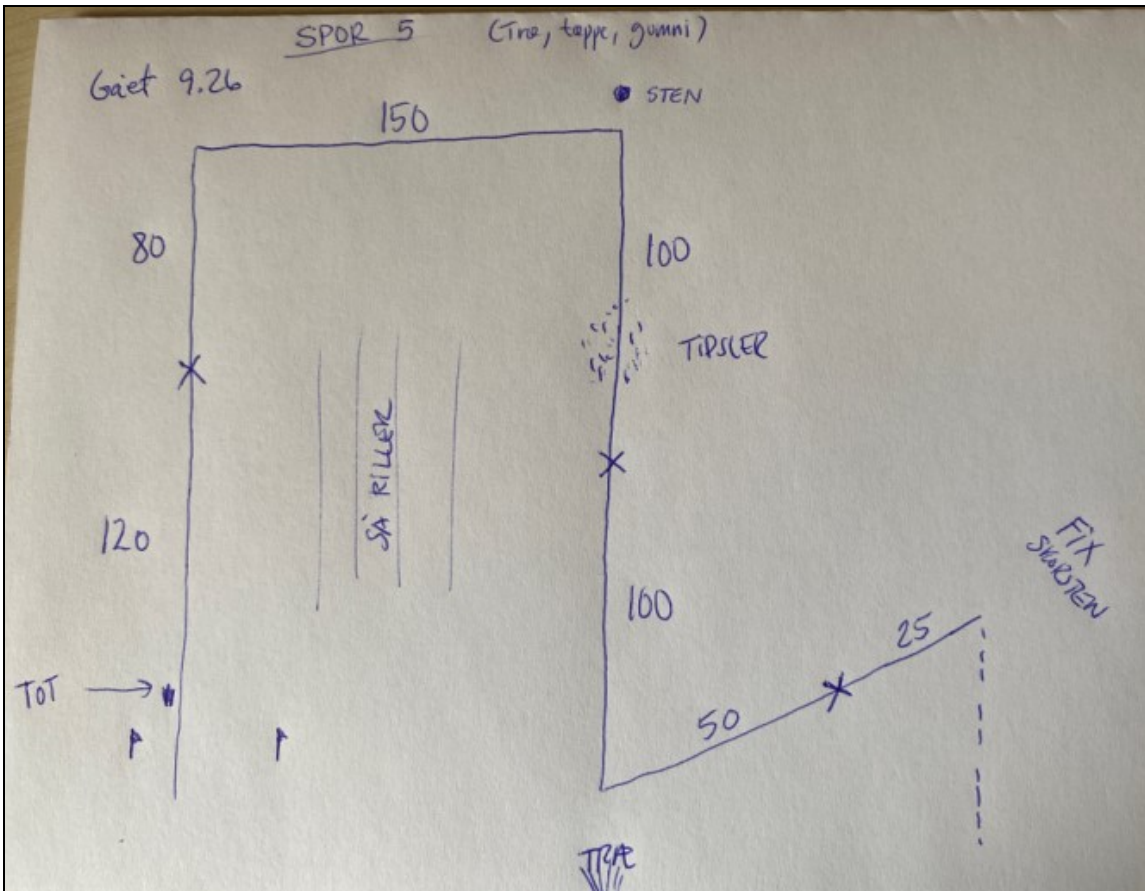
Det er en god idé at gøre "lyn" noter, så man husker det hele. Når man har afsluttet sporet, gennemgår man sin skitse og færdiggør noter, så man får det hele med. Læg skitserne i rækkefølge, og sørg for de ikke bliver krøllede/nussede, så de bliver svære at læse.

Hvis det regner, kan man bruge dertil indrettede mapper og regnslag - men det er ikke nemt at bevare kvaliteten. I blæsevejr er det vigtigt at give sig tid, og få fæstnet/pakket skitserne, både den til dommer og til sporelæggeren selv.

HUSK at man skal kunne anvise sporet, både i starter (A og E), samt på selve sporet, knæk og spidser. Her er det en fordel, hvis man har noget i underlaget (totter, sten, plet e.l.), så man kan anvise præcist. Dog kan det være meget svært, da man har en stram plan for, hvor sporene skal ligge - og der vil ikke være disse muligheder på rigtig mange af dem.

Kridtspray er en mulighed til markering i underlaget. Det anvendes ikke i forhold til retning, men hjælper til mere præcis anvisning af sporet, i tilfælde hvor naturen ikke er behjælpelig. Sporelæggeren skal i givet fald bruge det under lægning af sporet - og kan tage det med for en sikkerhedsskyld.

Nedenfor eksempel på en skitse:

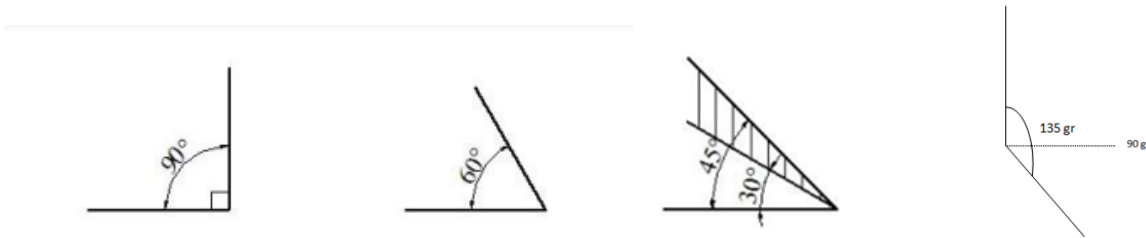
3.2.1 Udarbejdelse af knæk og spids

Der er retningslinjer for hvordan man lægger knæk og spidser, så hunden får en chance for at registrere ændringen. Nedenfor er det illustreret med fodspor:

3.2.2 Knæk og spidser

Knæk er 90 grader - alle klasser, spidsen i A-klassen er ca. 60 grader og spidser i E-klassen er ca. 30-45 grader:

Knæk og spidser lægges så hunden har ordentlige arbejdsforhold - altså ikke i (eller på kant af) hjulspor, på tørre eller våde steder, for tæt på skel, i vendespor osv.

BEMÆRK: I E-klassen kan anvendes knæk, der f.eks. er 135 grader - blot der er fire 90 graders knæk og to spidser 30-45 grader (og max 10 momenter i alt).

3.3 Aftaler med dommer

Aflevering af skitser til dommer bør ske inden hf'er melder til. Giv nødvendig tillægsinformation. Hav en effektiv og neutral kommunikation under sporarbejdet, og aftal signaler og tegn i stedet for stemme, hvor det er muligt.

Vær klar til dommerens stiltiende spørgsmål, selvom der er koncentration på sporet. Sikre jævnlig øjenkontakt, så der ikke skal tales højt.

Hvis dommeren har spørgsmål til sporet efter det er gået, bør det ikke overhøres af hundeføreren.

3.4 Adfærd under arbejdet

Vær neutral og ens overfor alle hundeførere. Når man har en rolle, hvor alle er "lige" på dagen, så undlad at kramme og pjatte med nære venner, som også er i konkurrence. Ingen grund til at give mistanke om forskelsbehandling.

Indgå ikke i diskussioner, hvis hundeførere er utilfredse eller reagerer uhensigtsmæssigt. Vis omtanke ifm evt. kommentarer om hundens arbejde, når ekvipagen har fået deres bedømmelse.

En venlig, imødekommende sporelægger - som samtidig er dedikeret til opgaven - giver tryghed for både dommer og hundeførere.

3.5 Reservespor og ændringer

Bevar overblikket når der skal lægges reservespor. Det aftales med dommeren, så tiden passer – det kommunikeres i teamet, så den "frie" sporelægger kan tage opgaven.

Der kan være specielle forhold, hvor tidsplanen påvirkes grundet evt. hensyn til hund og fører, som f.eks. ekstrem varme, forsinkelse på pladsen, trafik etc. Her gælder det om kommunikation, så sporelægger og dommer er orienteret. Vigtigt at hundeføreren har nummeret på klasselederen.

3.6 Oprydning på arealer

Det er vigtigt at indsamle alle markeringer, og tilsikre at der er ryddeligt og pænt. Hvis det sker under konkurrencen, skal det kunne gøres uden at forstyrre hunde, der arbejder på sporet. Selvom der er lang afstand, kan det gå ud over koncentrationen, og det er ikke fair.

Hvis det er hjælpere, der skal fragte markeringer retur, bør det aftales hvor, hvor mange etc. - så det sikres, at alt er med. Tjekliste kan laves.

4.0 Skitser/skemaer

Mange regler og retningslinjer er rigtig meget tekst. Det kan være svært at holde styr på. Hvis man skal tænke og arbejde hurtigt, er det en fordel med et godt overblik. Her følger diverse oversigter, som kan hjælpe sporelæggeren.

4.1 Oversigt spor informationer

Spor	B klassen	A klassen	E klassen
Sporlængde	200 skridt	600 skridt	1000 skridt
Knæk min 30 skridt imellem	2 vinkler – 90 gr	2 vinkler – 90 gr 1 spids – 60 gr	min 4 vinkler – 90 gr 2 spids – 30-45 gr Max. 10 i alt
Genstande Min. 25 skridt fra start og knæk (samme rækkefølge)	2 stk. ca. 2x2x10 cm Træ	3 stk. ca. 0,5-2 x 10 cm forskelligt materiale	4 stk. ca. 0,5-2 x 10 cm Forskelligt materiale
Alder, ca.	1 time	1,5 time	2 timer
Start	1 startpind (må flyttes 5 skridt v lægn.)	1 port – 2 pinde 10 skridt imellem	1 startfelt – 4 pinde 15 x 15 skridt
Slut	Min. 25 skridt efter sidste genstand	Min. 25 skridt efter sidste genstand	Min. 25 skridt efter sidste genstand
Afstand mellem spor, minimum	20 skridt	30 skridt	40 skridt
Linelængde	5 meter	10 meter	15 meter
Tid for ud- arbejdelse	10 minutter	Port = 2 minutter Spør = 15 minutter	Felt = 4 minutter Spør = 30 minutter

4.2 Oversigt spor tider

Spor	B lægges	B gåes	A lægges	A gåes	E lægges	E gåes
1	8.00	9.00	8.00	9.30	8.00	10.00
2	8.12	9.12	8.20	9.50	8.25	10.25
3	8.24	9.24	8.40	10.10	8.50	10.50
4	8.36	9.36	9.00	10.30	9.15	11.15
5	8.48	9.48	9.20	10.50	9.40	11.40
6	9.00	10.00	9.40	11.10	10.05	12.05

Vær sikker på sporlægger kan nå tilbage, og gå med på sporene.

PAS PÅ frokost og øvrige pauser.

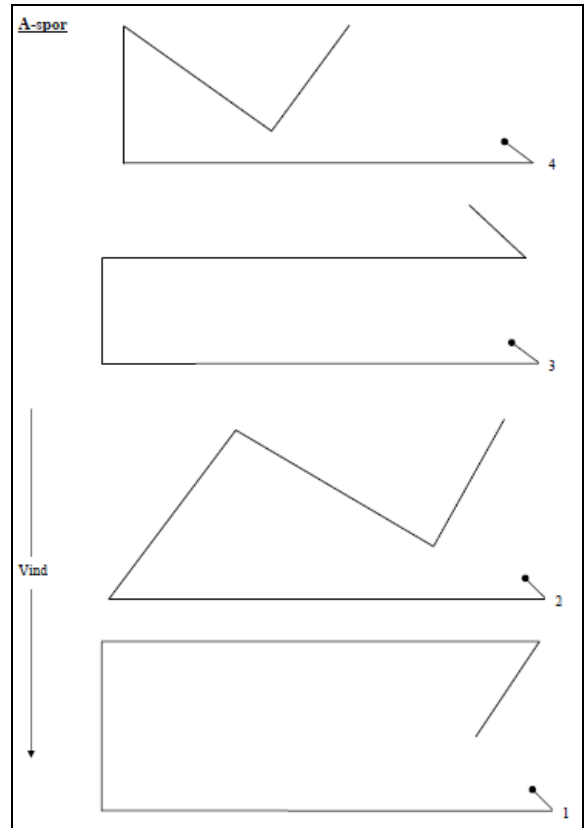
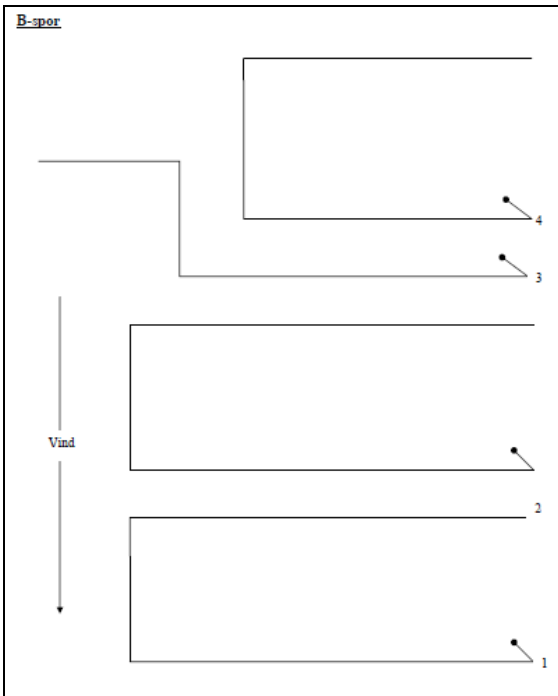
4.3 Oversigt skridt og meter

1 skridt regnes som 0,75 m.

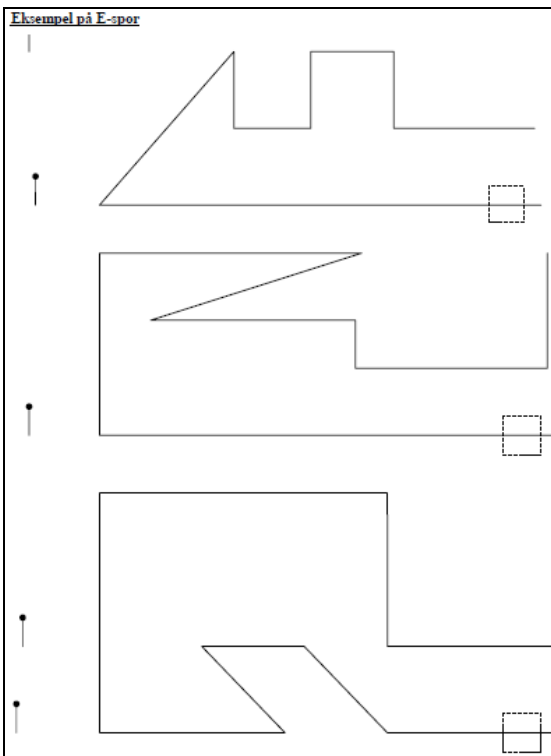
Længder på:	SKRIDT	METER
B spor	200	150
A spor	600	450
E spor	1000	750
Line B	7	5
Line A	14	10
Line E	20	15
Afs. ml. knæk	30	22,5
Afs. ml. spor B	20	15
Afs. ml. spor A	30	22,5
Afs. ml. spor E	40	30

Når man skal vurdere areal størrelse og antal mulige spor på et oversigtskort, kan man regne ud fra meter eller omregne i skridt.

4.5 Sporskitser B og A

4.6 Sporskitser E

5.0 Gode råd

Ud over regler, retningslinjer og arbejdsredskaber, er der flere ting man bør have med i overvejelserne i rollen som sporlægger. Her er nogle af dem:

- Læg spor og gå det selv efterfølgende (uden hund)
- Aftal med hundeførere, at få trænet din sporlægning
- Hav tøj med til alt slags vejr
- Det er vigtigt at kunne gå lige i forhold til på langs og på tværs
- Det kræver erfaring at bruge kompas - vær sikker på du kan
- Diverse smarte gps løsninger bør afprøves grundigt - vær kritisk
- Ingen mennesker kan vurdere et areals sværhedsgrad
- Sporlæggeren er ikke ansvarlig for en hunds uddannelsesniveau
- Vær ærlig, hvis der sker uforudsete hændelser på sporearealet (lad dommer afgøre)